

Virovecz Nándor Balázs: A császári és császári-királyi hadsereg magyar tábornokai (1740 – 1763)¹

A 18. század két legnagyobb háborújának (osztrák örökösödési háború: 1740–1748, hétéves háború: 1756–1763) középpontjában a Habsburg Birodalom állt. Ez a két háború kulcsfontosságú szerepet játszott a Monarchia közigazgatási szervezetének, és az állam működéséhez szükséges intézményi struktúráknak a kialakulásában, ezeknek okozói és egyben velejárái voltak.

Az osztrák örökösödési háború „tárgya” voltaképpen az aktuális európai hatalmi viszonyok megmértetése, a szövetségi rendszerek átszervezése utáni hétéves háborúé pedig az előbbi során elszenvedett sérelmekért járó reváns vétele, vagy a jó prédának kínálkozó területek megszerzése volt.²

A következőkben röviden tárgyalom, hogy Magyarország milyen mértékben járult hozzá ehhez a két háborúhoz, katonai és adó tekintetében. A Magyar Királyság hadereje a következő kiállítási formákból származott: elsőként az *insurrectio* (vagyis a nemesek személyenkénti felkelése), másodsorban a *banderialis* hadak (tulajdonképpen magánhadseregek), amelyek felállításáért a főurak voltak felelősek, illetve a portális katonaság (ebből származott a könnyűlovasság). Az 50 lovas kiállítani képes főúr már köteles volt *bandériumot* állítani. Aki erre nem volt képes, annak a lovasa vagy lovasai a megyei *bandériumba* vonult(ak) be, aki pedig egyedül nem volt képes sem „felkelni”, sem lovas állítani, az más, hasonló anyagi háttérrel rendelkező nemesekkel állított ki lovas. Ezeken túlmenően még a szabad királyi és a bányavárosok is tartoztak katonai állítással, így összességében elmondhatjuk, hogy a rendszer középkori jelleget tükrözött. A modern hadviseléshez és a tömeghadseregekkel vívott háborúkhoz azonban ezek a formák már elavultnak számítottak. Az 1715. évi VIII. tc. rendelkezett a „felkelésről és az adózásról”, amelynek értelmében a nemesek a személyes felkeléssel, illetve a *bandériumok* állításával tartoznak, viszont nem született törvény arról, hogy mekkora legyen a hadsereg mérete, nem is beszélve a *bandérium* fogalmának definiálásáról. Így aztán maradt a nemesi felkelés, azon túl pedig minden, amit megajánlottak az uralkodónak, a *subsidium* fogalmát merítette ki.³

¹ Itt szeretnék köszönetet mondani Lázár Balázsnak, akinek segítsége és tanácsai nélkül ez a dolgozat nem jöhetett volna létre.

² Bővebben: POÓR János: Az osztrák örökösödési háború. Bp. 2003.; IFJ. BARTA János: A hétéves háború (1756–1763). In: A kora újkor története. Szerk. Poór János. Bp. 2009.

³ Bővebben: POÓR János: Adók, katonák, országgyűlések, 1796–1811/12. Bp. 2003.

Az uralkodó számára először 1688-ban két magyar huszárezred lett felállítva (1696-ra már megduplázódott számuk), majd 1702-ben három gyalogezred.⁴ 1740-ben a meglévő 52 gyalogezredből 3, a 40 lovasezredből pedig 8 állt magyar legénységből, ez a 8 magyar lovasezred alkotta a huszárságot.⁵ A gyalogezredek száma 1741-re eggyel csökkent, a magyar ezredek száma viszont változatlanul 3 maradt.⁶ 1742-re azonban az 51 helyett már 59 gyalogezred volt felszerelve, köszönhetően a 6 új magyar (így összesen 9) illetve 2 új belga gyalogezred létrejöttének (korábban 3 belga ezred volt).⁷ A pozsonyi országgyűlés által megajánlott gyalogos katonaság 21 600 főt tett ki.⁸ A gyalogezredek száma 1744-ben érte el a maximumot, összesen 60-at, ebből a magyarok száma továbbra is 9 volt, és ez így maradt egészen a háború végéig.⁹ Az ezredek száma ezután csökkent, és a hétéves háború alatt folyamatosan 57, ezekből 11¹⁰ volt magyar,¹¹ ami 1759-ben 29 920 katonát jelentett.¹² A lovassági ezredek számát tekintve az 1742-es esztendő hozott növekedést, ugyanis 2 új huszárezred került felállításra, így a 42 lovassági ezredből a korábbi 8 helyett 10 volt magyar huszár.¹³ Az 1744-es esztendő során plusz 1 huszárezred lett felállítva, viszont 1748-ra ismét 10-re csökkent a számuk.¹⁴ A hétéves háború folyamán mindvégig 12¹⁵ magyar huszárezred volt szolgálatban.¹⁶ A huszárezredek létszáma békeidőben 600–610 fő körül mozgott, hadiállapot során viszont bővítés következett, és így elérte az 1 500 főt is.¹⁷ Átlagosan kb. 10 000–12 000 magyar huszár szolgált a hétéves háború folyamán. A nemesi felkelést két alkalommal hirdették ki, 1741-ben („Vitam et sanguinem!”), illetve a második sziléziai háború kezdetén, 1744-ben. Első alkalommal 13 700 fő gyűlt össze, második alkalommal kevesebb, mint 10 000 fő, természetesen harci értékük is jóval alulmúlta a reguláris ezredékét.¹⁸ A hétéves háború alatt nem forgott veszélyben Magyarország területi épsége, így a nemesi

⁴ HOCHEDLINGER, Michael: *Austria's wars of emergence. War, State and Society in the Habsburg Monarchy 1683–1797*. Eastbourne. 2008.

⁵ Uo. 238.

⁶ Uo. 301.

⁷ Uo. 301.

⁸ DUFFY, 2003. 256.

⁹ HOCHEDLINGER, i. m. 301.

¹⁰ 1759-ben: Batthyány, Bethlen, Károly főherceg (1762-től Ferdinánd főherceg), Esterházy (József), Esterházy (Miklós), Forgách, Gyulai, Haller, Pálffy (Lipót), Preysach (1758-ig Pálffy János), Simbschen (ez egy irreguláris ezred volt). DUFFY, i. m. 258.

¹¹ HOCHEDLINGER, i. m. 301.

¹² DUFFY, i. m. 257.

¹³ HOCHEDLINGER, i. m. 301.

¹⁴ Uo. 301.

¹⁵ 1759-től: Baranyai, Bethlen (1759-ig Mórócz), Dessewffy, Esterházy (Pál Antal, 1762-től Luzinsky), Hadik, Kaiser, Kálnoky, Nádasdy, Palatin (Török), Pálffy (Rudolf, 1759-ig Kálnoky), Splényi (1762-től Esterházy Imre), Széchenyi (1757-ig Festetics). DUFFY, i. m. 286.

¹⁶ HOCHEDLINGER, i. m. 301.

¹⁷ DUFFY, i. m. 286.

¹⁸ HOCHEDLINGER, i. m. 316.

felkelés kihirdetésének sem volt jogalapja. A katonák létszámát illetően a Magyar Királyság hozzájárulása a Monarchia hadseregébe kb. 40 000–45 000 fő volt, számuk folyamatosan növekedett és a bajor örökösödési háború idejére érte el a 70 000 főt.¹⁹

Az ezredek számának csökkenése nem járt minden esetben létszámcsökkenéssel. Az 1744-es 60 gyalog- és 43 huszárezred 200 167 főt jelentett, ez 1745-ben kibővült 203 576 főre, mégis az 1761-ben hivatalosan bejegyzett 201 311 fő 56 vagy 57 gyalog- és 43 huszárezredbe volt beosztva, tehát a hétéves háborúban kevesebb ezred mögött több katona állt.²⁰ A létszámváltozás természetesen függött a hadieseményektől is, tehát veszteségek és feltöltések állnak mögötte. A két háború alatt a Monarchia hadserege az 1758. évben érte el a maximum létszámot, ami ekkor 232 634 személyt tett ki, belefoglalva ebbe a nem harcoló egységeket is, mint például a tábori „kórház” vagy a tábori konyha alkalmazottjait, illetve a szállást és a tüzérség elemeit szállító személyeket.²¹ A létszám csak a háború végső szakaszára csökkent 200 000 fő alá, 1762-ben 186 630 személy állt a sereg szolgálatában.²²

A Magyar Korona országainak (Magyarország, Horvátország, Szlavónia, Erdély) lakossága 1754-ben 6 161 076 főt számlált, ami a Monarchia 16 207 000-es összlakosságának nagyjából a 38%-át teszi ki.²³ A területi arányok viszont nem egyeznek a lakossági számarányokkal, ugyanis a Monarchia 520 159 négyzetkilométernyi²⁴ összterületének valamivel több mint 58%-át tette ki a Magyar Korona országainak összterülete (302 931 négyzetkilométer). Ez nyilván az ország alacsony népsűrűségének tudható be, noha korábban már jelentős számban érkeztek idegen telepesek. Azt megállapíthatjuk azonban, hogy az újoncok számát tekintve a Magyar Korona országainak hozzájárulása a Monarchia hadseregébe nem egyezett meg Monarchiában elfoglalt terület arányával.

Becslések szerint az örökösödési háború a Monarchia számára 185,85 millió forintba került, de ebből csak 35% származott a hadiadóból (contributio).²⁵ A Haugwitz-féle államháztartási reform következtében 3,2 millió forintra növekedett Magyarország hozzájárulása a korábbi 2,5 millió forintról, a hétéves háború után pedig már elérte a 3,8 millió forintot, ez az összeg azonban Csehország (pontosabban a Cseh Korona országai) hozzájárulásának csak a harmadát tette ki.²⁶ Az adózás terén bekövetkezett reformok

¹⁹ Uo. 317.

²⁰ Uo. 300. 301.

²¹ DUFFY: i. m. 126.

²² Uo. 131.

²³ DUFFY: i. m. 33.

²⁴ Beleszámítva az itáliai, illetve németalföldi területeket is.

²⁵ HOCHEDLINGER, i. m. 280–281. A forint a Mária Terézia által bevezetett új pénznem, a Gulden megfelelője (latinul Florenus).

²⁶ Uo. 284.

leginkább Erdély és a Bánát adóján mutatkoztak meg: Erdély adója 1740-ben 578 000, 1760-ra 1 000 000 forint, a Bánát adója 1741-ben 150 000, a hétéves háború után pedig már 455 000 forint.²⁷ A reform hatásai a kiadásokon is lemérhetők: a hétéves háborúra fordított 391 848 959 forint több mint kétszerese az örökösödési háború által felemésztett összegnek.²⁸ Ebből az óriási összegből 243 034 687 forintot a Monarchia országai és tartományai teremtették elő, ami az összes kiadás 62,02%-át jelenti.²⁹ Ennek a 243 034 687 forintnak a 17,36%-át adták a Magyar Korona országai, viszont a legnagyobb terheket a cseh tartományok viselték, 31,9%-ot.³⁰ A Monarchia országai és tartományai által megadott contributio az összes kiadás 29%-át tudta fedezni.³¹

A nyereségek/veszteségek mérlege negatív. Bár az első két sziléziai háború végső soron fel tudta mutatni azt a nem kis eredményt, hogy a Monarchia nem szűnt meg létezni, ennek ellenére a hétéves háborút lezáró hubertusburgi béke pontjai nagyon is hasonlítottak az 1748-as aacheni béke pontjaira, ennél fogva értelmetlenné téve az éveken át tartó öldöklést.

Sajnos még nem készült el összefoglaló biográfia az osztrák örökösödési és a hétéves háborúban szolgált magyar tábornokokról. Ennek egyik legfőbb oka az egyes személyek felkutatásának nehézségei, egy komplett „tábornoklista” hiánya volt, melyet az osztrák állami levéltár orvosolt a közelmúltban egy online hozzáférhető névsor közzétételével, mely az állandó hadsereg kezdeteitől 1815-ig közli a hadsereg tábornoki karának archontológiáját.

A következő oldalakon található névjegyzék, az 1740 és 1763 közötti évek során a Habsburg Birodalom hadseregének keretein belül tábornoki rangban szolgálatot teljesített magyar származású személyek listája.³²

„Tábornok” alatt a korszakban a császári-királyi hadseregben az alábbi rangokat értették: Generalfeldwachtmeister (későbbiekben Generalmajor, magyar megfelelője a vezérőrnagy), Feldmarschall-leutenant (altábornagy), Feldzeugmeister (táborszernagy az altábornagyi rangból a gyalogságot vezénylő tábornokok esetében), General der Kavallerie (lovassági tábornok, rangban egyenrangú a táborszernaggyal), és végül a Feldmarschall (tábornagy).

²⁷ HOCHEDLINGER, i. m. 284.

²⁸ DUFFY, i. m. 102.

²⁹ Uo. 102.

³⁰ Uo. 102.

³¹ Uo. 99.

³² A nem magyar származású, de magyar nemességgel rendelkező honosított személyeket nem vettem külön vizsgálat alá, itt a magyar nemzetiségű egyének találhatóak. Ezért kérem az olvasó szíves megértését!

Christopher Duffy, brit hadtörténész számításai szerint a hétéves háború idején e négy tábornoki rangot összesen 330-an töltötték be, melyek közül a nevek hangzása alapján Duffy számításai szerint 11, 78 százalék volt magyar származású.³³ Ez a szám némileg elmarad a jelen névjegyzékben felsorolt 82 név sugallta arányoktól, igaz, kutatásaim tartalmazzák az osztrák örökösödési háborúban tábornoki rangig jutott személyeket is. Összevetve a 18. század elejének adataival, amikor a császári hadseregben csak mutatóban voltak volt egy-két magyar tábornok, ez a 10–20 százalékos arány azt jelenti, hogy a magyarság lassan kezdte a tábornoki karban is megközelíteni a birodalomban betöltött, egyre növekvő politikai, gazdasági és katonai súlyának megfelelő szerepet.

Az alapvető forrásként szolgáló 1618 és 1815 közötti császári, illetve császári és királyi tábornoki névsor és a Nagy Iván által készített magyarországi családokat taglaló munka (és az egyéb életrajzi munkák) összevetéséből fakadóan több helyen mutatkoznak eltérések az egyének nevét, születési idejét, halálozási dátumát, kinevezési időpontját illetően. Ezeket a különbségeket feltüntettem a szükséges helyen. A legtöbb esetben a kinevezési dátum és a tábornoki rangban eltöltött idő mellett az alapvető személyi adatok is megtalálhatóak, és ahol ez lehetséges volt, néhány életrajzi adatot is mellékeltem hozzájuk, a „fontosabb” neveknél ajánlottam irodalmat is.

Szolgáljon ez a dolgozat segédletként azok számára, akik nálam nagyobb szakértelemmel és hozzáértéssel rendelkeznek a témát illetően, és mélyebb kutatásokat kívánnak végezni hadtörténelmünk eme időszakával kapcsolatban.

³³ DUFFY, i. m. 162.

Almássy Ignác József (zsadányi és törökszentmiklósi gróf), 1726–1804

- 1758. 05. 01.–1763. 02. 26. vezérőrnagy
- 1742-től kapitány a Splényi huszárezredben, 1748-ban őrnagy, 1753-ban alezredes, 1756-ban az I. Ferenc császári huszárezred vezénylő ezredese, a grófi címet 1777-ben nyeri el.

Andrássy Ádám János József (szentkirályi báró), 1698–1753

- 1741. 09. 24. vezérőrnagy
- 1752. altábornagy (?)

Andrássy Péter József (csíkszentkirályi és krasznahorkai báró), 1690 körül –1745

- 1742. 12. 20. vezérőrnagy

Andrássy Károly (csíkszentkirályi és krasznahorkai gróf), 1723–1782

- 1759. 05. 20.–1766. 11. 29. tábornok
- az 1758-as donstadti és az 1760-as landshutti ütközetben bizonyította vitézségét, a grófi cím szerzője
- egyik fia, II. Károly, az Erdődy ezredben szolgált, másik fia, III. Károly, 1792-ben a mosoni nemesi felkelőket vezette ezredesi rangban

Babocsay Farkas (báró)

- 1753. 07. 20. vezérőrnagy
- a bárói családból négy személy viselt tábornoki rangot

Baranyay János (bodorfalvi báró), 1685–1766

- 1737. 03. 09. vezérőrnagy
- 1741. 09. 27. tábornagy
- 1748. 11. 16.–1754. 6. 12. lovassági tábornok
- a sziléziai háborúk után egy ideig Franciaországban maradt lovasezredével, egyébként 1749-ben, Majkon, a néma barátok (camalduliak) zárdájában egy cellát alapított 2000 Ft-tal

Barkóczy Imre (szalai báró)

- 1748. 02. 14. vezérőrnagy

Barkóczy Mihály (szalai báró)

- 1760. 02. 07. vezérőrnagy

Batthyány Károly József (gróf), 1697/99–1772³⁴

- 1733. 12. 24. vezérőrnagy
- 1735. 03. 27. altábornagy
- 1739. 03. 10. lovassági tábornok
- 1745. 05. 26. tábornagy
- Vas megye örökös, Zala megye főispánja, az aranygyapjas és a Szent István rend nagykeresztes vitéze, belső titkos tanácsos, Bajorországban és Belgiumban a császári seregek fővezére, II. Ferenc által hercegi rangra emeltetett 1764-ben

Batthyány – Straetmann Ádám Vince (gróf), 1722–1787

- 1752. 06. 19. vezérőrnagy
- 1758. 01. 27. altábornagy
- 1761. 12. 01.–1767. 01. 25. táborszernagy
- Batthyány Károly (mint nagybátyja) után örökölte a hercegi rangot, Vas megyei főispánja, prágai ostromnál egy nemesi felkelő lovasezred ezredese, a tüzérség főparancsnoka

Beleznay Miklós (beleznai és pilisi), 1723–1787

- 1754. 10. 29. vezérőrnagy³⁵
- a dunamelléki superintendencia gondnoka

Beleznay János Miklós (beleznai és pilisi báró /?/), 1673–1754

- 1744. 02. 11. vezérőrnagy
- 1752. 07. 30.–1754. altábornagy
- 1711-ben ezredet állított ki, korábban Rákóczi szolgálatában volt, 1735-ös Péro lázadás leverésében nagy szerepet játszott, a király ezért arany nyakláncsal adományozta meg,

Berzeviczky Miklós (berzeviczei báró)

- 1753. 08. 10. vezérőrnagy

Bethlen Ádám József (gróf), 1719–1772

- 1758. 09. 03.–1759. 03. 06. vezérőrnagy

Bethlen Farkas (gróf), 1705 – 1763

- 1745. 10. 29. vezérőrnagy

³⁴ Nagy Iván Magyarország családai czimerekkel és nemzedékrendi táblákkal (Pest, 1857.) című munkája, itt tartalmaz egy valószínűleg elírásból fakadó hibát. Batthyány Károly József születési időpontja ugyanis 1798-ra van feltüntetve. Dr. Antonio Schmidt-Brentano *Kaiserliche und k. k. Generale* (1618–1815) című munkájában viszont az általam is feltüntetett 1697/1699.

³⁵ Nagy Iván az ő neve alatt szerepeltet egy 1744-es kinevezést, holott Schmidt-Bretononál (a genealógiai számozást követve II.) János Miklóst nevezik ki ekkor.

- 1762. június/július altábornagy

Bornemissza János Ferenc (kászoni báró)

- 1744. 01. 30. vezérőrnagy
- 1717-től bárói címmel rendelkezik

Csáky György Imre (kőrösszegi és adorjáni gróf), 1677–1742

- 1741. 09. 27. tábornagy
- dragonyos tiszttáborban az oszmánok elleni felszabadító háborúban, 1724-ben az Ebergényi huszárezred tulajdonosa, 1741-ben a tiszamelléki nemesi felkelő sereget vezényelte

Czigány (Zigan) József Vince (csermai báró)

- 1758. 01. 27. vezérőrnagy
- 1764. 04. 19. altábornagy

Dessewffy József (cserneki és tarkói gróf)

- 1744. 02. 13. vezérőrnagy
- 1752. 07. 31.–1754. altábornagy

Dessewffy István (cserneki és tarkói báró), 1667–1742

- 1733. 11. 02. altábornagy
- Buda felszabadításánál már lovassági tábornok, a zentai csatát Pálffyval ők vezénylik, majd a spanyol örökösödési háborúban is teljesít szolgálatot, Szebenben a kegyesrendi szerzetesek egyházát alapította

Draskovich Ádám Ferenc Antal (trakostyáni gróf), 1673–1749

- 1717. 05. 20. altábornagy

Draskovich József Kázmér (trakostyáni gróf), 1714–1765

- 1758. 05. 08. vezérőrnagy
- 1758. 02. 10. altábornagy
- 1763. 02. 28. tábornagy

Eötvös Miklós (vásárosnaményi báró), 1716–1782

- 1762. 11. 02. vezérőrnagy
- Szatmár megyei nemesi felkelés vezetője, 1742-től bárói címmel bír

Erdődy Antal (monyorókeréki és monoslói gróf), 1714–1769

- 1747. 08. 28. vezérőrnagy
- Árva megye főispánja, cs. kir. kamarás

Erdődy Lajos (monyorókeréki és monoslói gróf), 1694–1752

- 1749. 05. 01. vezérőrnagy

Erőss Ádám (lengyelfalvi), 1670–1763

- 1745. 07. 07. vezérőrnagy

Esterházy Imre (galántai gróf), 1722–1792

- 1758. vezérőrnagy
- Veszprém megye főispánja, cs. kir. kamarás, belső titkos tanácsos

Esterházy Ferenc (galántai gróf), 1682/83–1754

- 1741. 11. 04. lovassági tábornok
- 1751. 08. 22. tábornagy

Esterházy József (galántai gróf), 1714–1759/62

- 1747. 07. 08. vezérőrnagy
- 1758. 12. 08. altábornagy

Esterházy József Zsigmond (galántai gróf), 1682–1748

- 1741. 09. 30. tábornagy

Esterházy Miklós József (galántai), 1714–1790

- 1747. 07. 06. vezérőrnagy
- 1757. 06. 25. altábornagy
- aranygyapjas vitéz, a magyar királyi testőrség kapitánya, a Szent István rend nagykeresztese

Esterházy Pál Antal (galántai), 1711–1762

- 1741. 10. 05. vezérőrnagy
- 1747. 07. 06. altábornagy
- 1748. 12. 11.–1754. 6. 12. lovassági tábornok
- 1758. 05. 13. tábornagy
- 1734-től soproni főispán, 1744-ben felállít egy magyar ezredet, 1747-ben I. Ferenc aranygyapjas renddel jutalmazza, 1748-tól belső titkos tanácsos, 1758-ban pedig követ a nápolyi udvarban

Fesztetics József (tolnai gróf), 1691–1757³⁶

- 1741. altábornagy
- 1748. 11. 18.–1754. 06. 02. lovassági tábornok
- Mária Terézia főhadvezéri helyettese, Lotharingiai Károly seregéhez csatlakozott, részt vett a Caslavi ütközetben, jelen volt Prága 1742-es ostrománál, 1744-ben hatezres sereggel Beraunnál megverte a poroszokat, 1749-ben nyerte el a grófi címet

³⁶ Nagy Ivánnál a születési év 1694.

*Forgács Ferenc*³⁷ (ghimesi és gácsi gróf), 1689–1750

- 1742. 09. 01. vezérőrnagy
- 1736-tól Nógrád vármegye főispánja

Forgács Ferenc Xavér (ghimesi és gácsi gróf), 1697–1764

- 1741. 09. 27. vezérőrnagy
- 1752. 07. 19.–1754. altábornagy

*Forgács Ignác*³⁸ (ghimesi és gácsi gróf), 1702–1772

- 1745. 10. 31. vezérőrnagy
- 1757. 01. 21. altábornagy
- 1761. 10. 06.–1764. 04. 17. táborszernagy

Ghillányi János (lázi és berniczei báró), 1687–1752

- 1741. 09. 24. altábornagy
- 1751. lovassági tábornok

Gyulai Ferenc (marosnémeti és nádaskai gróf), 1714–1787

- 1752. 06. 25. vezérőrnagy

Gyulai Sámuel (marosnémeti és nádaskai gróf), 1723–1802

- 1752. 07. 06.–1754. altábornagy
- 1761. 10. 31.–1766. 10. 04. vezérőrnagy
- a horvátországi Károlyváros határszélnek a vezénylő parancsnoka, a 32. gyalogezrednek 1773–1802-ig a tulajdonosa

*Hadik András*³⁹ (futaki gróf), 1710–1790

- 1747. 03. 06. vezérőrnagy
- 1756. 11. 10. altábornagy
- 1758. 02. 06.–1758. 02. 24. lovassági tábornok
- Ghillányi majd Dessewffy huszárezredében szolgált, 1744-ben a sziléziába tartó magyar felkelő sereg őrnagya, 1756-ban hadvezéri helyettes, 1757-ben véghezvitte a híres berlini sarcoltatást, 1758-ban kitüntették a Katonai Mária Terézia Rend nagykeresztjével, 1776-ban Bács főispánja lett, és 1777-ben római birodalmi grófi rangot nyert el.

³⁷ Nagy Ivánnál 1697 a születési év. Ez esetben lehet, hogy a következő Xaverra gondolt, bár ezt a nevet nem tünteti fel, tehát olyan, mintha egyetlen személy lenne a két név. Schmidt-Brentano azonban két különböző tábornoki rangban szereplő Ferencet tüntet fel. A probléma megoldást nyer amennyiben elfogadjuk a névjegyzéket, ugyanis ott a nevek mellett eltérő a születési és halálozási év is.

³⁸ Nagy Ivánnál Ignác halálozási éve 1744. Ez esetben nem lehetett volna a tábornoki névjegyzékben, hiszen első kinevezése 1745-ben történt. A születési év azonos Nagy Iván és Schmidt-Brentano esetében is.

³⁹ Életútjához: Mária Terézia hadvezére – Hadik András Hadtörténeti Levéltárban őrzött iratainak levéltári segédlete. Szerk. Farkas Gyöngyi. Bp. 2002., illetve MARKÓ Árpád: Hadik András. Bp. 1944.

Hávor János Miklós (gróf)

- 1741. 10. 25. altábornagy

Inkey Gáspár (palini)

- 1758. 01. 29. vezérőrnagy

Jósika József (branyicskai báró)

- 1757. 07. 05. vezérőrnagy

Kálnoky Antal (köröspataki gróf), 1706–1783

- 1745. 11. 10. vezérőrnagy
- 1757. 01. 22. altábornagy
- 1759. 02. 24. lovassági tábornok
- 1742-ben az első erdélyi huszárezred (vörös csákósok) szervezője

Károlyi Sándor (nagykárolyi gróf), 1668/69–1743

- 1741. 09. 24. tábornagy
- szatmári főispán, 1711-ben grófi címre emeltetik, 1712-ben pedig főhadvezéri helyettes lett, 1723-ban a lovasság vezére, 1734-ben pedig egy lovas ezredet állított fel, és fiát, Ferencet tette élére; 1741-ben a tiszántúli felkelt nemesi seregek vezére

Károlyi Ferenc (nagykárolyi gróf), 1705–1758

- 1741. 10. 27. altábornagy
- 1748. 11. 19.–1754. 6. 12. lovassági tábornok
- 1721-től szatmári főispán, 1735-ben a Rajna mentén szolgált apja ezredében, 1739-ben a török háború elején lovassági tábornok, 1741-ben lovassági főhadvezéri helyettes, 1744-ben a tiszáninneni részek főhadikormányzója, emellett még királyi főasztalnokmester

Károlyi Ferenc Antal (nagykárolyi gróf), 1732–1791

- 1758. 01. 09.–1758. 10. 18. vezérőrnagy
- 1751-ben apja lovasezredében kezdte a szolgálatot, 1755-ben Esterházy József gyalogezredében szolgált, az 1756-os lobosiczi ütközetben súlyosan megsebesült, 1758-ban szatmári főispán, 1758-ban Hochkirchennél 36 ágyút ragad foglalt el a poroszoktól, 1766-ban főhadvezéri helyettes, 1787-ben a magyar nemesi testőrség kapitánya, 1790-ben az aranygyapjas rend tagja lett.

Keglevich Gábor (buzini gróf)

- 1754. 04. 28. vezérőrnagy
- korábban a Koháry ezredben ezredes

Keglevich Péter (buzini gróf), ?–1754

- 1708. 05. 20. vezérőrnagy

Kengyel Miklós (báró)

- 1754. 04. 24. vezérőrnagy

Kerekes Zsigmond (kerekesházi és czifferi)

- 1761. 11. 08.–1769. 02. 22. vezérőrnagy
- először a Haller gyalogezredben szolgált, majd 1764-ben Mária Terézia báróságára emelte

Koháry András József (csábrághi és szitnyai gróf), 1694–1757/58

- 1741. 09. 30. altábornagy
- 1748. 11. 17.–1754. 6. 12. lovassági tábornok

Koháry Miklós (csábrághi és szitnyai gróf), 1721–1769

- 1758. 05. 15. vezérőrnagy
- 1733-ban már kapitány apja ezredében, 1754-ben ezredes, 1758-ban Hont megye főispánjává tették meg
- 34. gyalogezred alapítója

Kökényesdi László (vettesi báró), 1680/85–1756

- 1742. 04. 02. altábornagy
- 1748. 11. 12.–1754. 6. 12. tábornagy

Luszinsky (Luzénszky?) Tódor Gábor (báró), ?–1773

- 1757. 07. 06. vezérőrnagy
- 1759. 12. 10. altábornagy

Macskásy Farkas (tinkovai)

- 1753. 12. 19. vezérőrnagy

Mednyánszky János (medgyesi báró)

- 1753. 08. 01. vezérőrnagy
- 1757. 12. 26.–1760. 1. 3. altábornagy

Mórocz Imre

- 1744. 07. 13. vezérőrnagy
- 1752. 08. 02.–1754. június altábornagy

*Nádasdy Ferenc Lipót*⁴⁰ (fogarasi gróf), 1708–1783

- 1741. 08. 31. vezérőrnagy

⁴⁰ Életútjához: THURZÓ Kálmán: Fogarasi Nádasdy Ferenc gróf tábornagy a katonai Mária Terézia-rend nagykeresztese. Hadtörténeti Közlemények, 1915., illetve HORVÁTH Jenő: Gróf Nádasdy Ferenc élete. Századok 1888. 412–425.

- 1744. 01. 02. altábornagy
- 1748. 11. 25. – 1754. 06. 12. lovassági tábornok
- 1758. 04. 30. – 1758. 05. 08. tábornagy
- Hadik mellett az egyik legismertebb hadvezér, Fejér megye főispánja, 1756-ban horvát bán, „a kolini csata hőse”

Orczy Lőrinc (báró), 1718–1789

- 1758. 06. 15. – 1759. 03. 26. vezérőrnagy
- 1756-ban jász, kun és hajdú ifjakkból lovasezredet szervezett, 1764-től Abaúj megye főispáni helytartója majd főispánja, 1782-ben a Szent István-rend középkeresztjével lett kitüntetve

Pallásty Ferenc István (pallásti és keszihóci gróf/?/)

- 1759. 02. 14.–1771. 01. 19. vezérőrnagy

Pálffy János Lipót Miklós József (erdődi gróf), 1728–1791

- 1758. 08. 04. – 1760. 05. 13. vezérőrnagy
- Borsod megye főispánja, cs. kir. kamarás, a magyar nemesi testőrség alkapitánya

Pálffy Lipót István (erdődi gróf), 1716–1773

- 1741. 09. 01. vezérőrnagy
- 1751. 07. 30. altábornagy
- 1752. 07. 12.–1754 táborszernagy
- 1760. 09. 30.–1760. 10. 09. tábornagy
- 1734-ben felállít egy magyar gyalogezredet, cs. kir. kamarás, a Szent Korona őre, Szent István rend nagykeresztese, 1763-ban Magyarország főhadiparancsnoka

Pálffy Pál Károly Engelbert (erdődi gróf)

- 1745. 10. 11. lovassági tábornok
- 1751. 08. 07. vezérőrnagy
- Pozsony örökös főispánja és a vár kapitánya, belső titkos tanácsos, egy vértés ezred tulajdonosa, Magyarország főajtonálló mestere

Pestvármegyei József (nemegyői)

- 1741. 10. 21. altábornagy
- 1734-ben lovasezred kiállítója

Reviczky János (revisnyei báró)

- 1761. 10. 22. vezérőrnagy

Rhédey János (kistrédei gróf), 1714–1768

- 1760. 12. 08. vezérőrnagy

- cs. kir. kamarás, a magyar nemesi testőrség főhadnagya

Simonyi György (simonyi és varsányi)

- 1761. 08. 31.–1771. 01. 19. vezérőrnagy

Siskovics József (gróf), 1719–1783

- 1757. 06. 26. vezérőrnagy
- 1759. 11. 29. altábornagy

Somogyi Ferenc (medgyesi), ?–1775

- 1760. 02. 10.–1771. 01. 19. vezérőrnagy
- kezdetben a Beleznay ezredben őrnagy

Splényi Gábor Antal (miháldi báró) 1690–1762

- 1742. 02. 08. altábornagy
- 1748. 11. 23.–1754. 06. 12. lovassági tábornok
- már apja is tábornok volt, 16 évesen belépett apja ezredébe, 1733-ban a francia háborúban saját költségén állított ki egy huszárezredet, 1735-től báró

Szalloghy Ignác

- 1759. 02. 04.–1769. 03. 31. vezérőrnagy

Szapáry Péter (muraszombati, széchiszigeti és szápári gróf), 1711–1796

- 1753. 07. 23. vezérőrnagy

Széchenyi Antal (sárvári és felsővidéki gróf)

- 1758. 12. 14. altábornagy

Szluha György (ikládi gróf)

- 1751. 08. 13. vezérőrnagy
- 1743-tól gróf

Tallián Ignác (vizeki gróf)

- 1751. 08. 05. vezérőrnagy
- 1746-ban a Dessewffy huszárezred ezredese

Teleki Ádám (széki gróf), 1703–1769

- 1751. 08. 29. vezérőrnagy
- 1738-tól tanácsos, 1745-ben 300 lovaszt állít ki, valódi katonai szolgálatot azonban nem vállalhatott túlsúlyos állapota miatt

Teleki Sámuel (széki gróf), 1710–1789

- 1751. 08. 23. vezérőrnagy

Török János András (báró), 1723–1793

- 1759. 05. 11.–1763. 07. 02. vezérőrnagy

Újházy Ferdinánd (Nándor?) Ferenc (gróf), 1714–1769

- 1758. 03. 02. vezérőrnagy

Újváry László Károly (báró)

- 1745. 10. 25. vezérőrnagy
- báróságot testvérével, Ádámmal együtt 1722-ben kaptak, ekkor László még kapitány

Vécsey István (hajnácskői báró), 1719–1802

- 1758. 12. 01.–1759. 06. 04. vezérőrnagy

A KATONAI MÁRIA TERÉZIA REND MAGYAR KITÜNTETETTJEI

(1757–1763)

Bethlen Ádám József (gróf) vezérőrnagy

- 1761. 12. 22. Lovagkereszt

Draskovich József (trakostyáni gróf) altábornagy

- 1758. 12. 04. Parancsnoki kereszt

Gyulay Sámuel (marosnémeti és nádaskai gróf) vezérőrnagy

- 1763. 11. 11. Lovagkereszt

Hadik András (futaki gróf) altábornagy

- 1758. 03. 07. Nagykereszt

Károlyi Antal Ferenc (nagykárolyi gróf) vezérőrnagy

- 1759. 01. 09. Lovagkereszt

Kerekes Zsigmond (kerekesházi és czifferi) őrnagy

- 1760. 01. 23. Lovagkereszt

Kiss Ferenc alezredes

- 1762. 04. 30. Lovagkereszt

Nádasdy Ferenc Lipót (fogarasi gróf) lovassági tábornok

- 1758. 03. 07. Nagykereszt

Rhédey János (kisirédei gróf) ezredes

- 1760. 01. 23. Lovagkereszt

Török András János (báró) ezredes

- 1760. 01. 23. Lovagkereszt

Felhasznált források, irodalom

1. A kora újkor története. Szerk.: Poór János. Bp. 2009.
2. DUFFY, Christopher: Sieben Jahre Krieg 1756–1763. Die Armee Maria Theresias. Wien. 2003.
3. GONDA Imre – NIEDERHAUSER Emil: A Habsburgok. Egy európai jelenség. Bp. 1978.
4. IFJ. BARTA János: A hétéves háború (1756–1763). In: A kora újkor története. Szerk.: Poór János. Bp. 2009.
5. KEMPELEN Béla: Magyar nemesi családok, I–XI. Bp. 1911–1932.
6. HOCHEDLINGER, Michael: Austria's wars of emergence. War, State and Society in the Habsburg Monarchy 1683–1797. Eastbourne, 2008.
7. NAGY Iván: Magyarország családai czimerekkel és nemzedékrendi táblákkal, I–XII. Pest. 1857.
8. POÓR János: Adók, katonák, országgyűlések, 1796–1811/12. Bp. 2003.
9. POÓR János: AZ osztrák örökösödési háború. Bp. 2003.
10. SCHMIDT-BRENTANO, Antonio: Kaiserliche und k. k. Generale (1618–1815).
In. www.austria.gv.at
11. www.austro-hungarian-army.co.uk